

Druhy rodu Platycerus O.F.Müller (Coleoptera, Lucanidae) žijící u nás

Die bei uns lebenden Arten der Gattung Platycerus O.F.Müller (Coleoptera, Lucanidae)

Josef Suchý

Rozlišením dvou u nás žijících druhů (ve starém pojetí rodu Systemocerus WEISE, 1883 se zabýval EALR-THAZAR (1956).

Na změnu rodového jména na Platycerus GEOFFROY, 1762 upozornil TESAR (1972). V příspěvku řešícím rozlišení larev používá HURKA (1975) rodového pojmenování Platycerus FOURCROY a pro u nás žijící druhy jména Platycerus caprea DE GEER, 1974 a Platycerus caraboides MULSANT, 1863 v novém pojetí.

STEBNICKA (1983) v systematickém přehledu používá následující pojmenování:

Rod: Platycerus O.F.MÜLLER, 1764
/=Systemocerus WEISE, 1883/

Druhy: Platycerus caraboides LINNAEUS, 1758/
/=Platycerus cribratus /MULSANT & REY, 1863/

Platycerus caprea DE GEER, 1774
/=Platycerus caraboides /auct., nec LINNAEUS,
1758/

Zprav.Zpč.pob.ČSE Plzeň, 1, 1984:15-18

V klíči pak oba druhy rozlišuje následovně:

1. Tělo menší, délka nejvýše 13 mm. Kusadla samců krátká, dloukovitě zahnutá, jejich vnitřní čepelovitá část s pěti tupými zuby; spodní zuby zaokrouhlené, oddělené v čepelovité části úzkým zářezem (obr.19). Kusadla samice krátká, zahnutá téměř pod pravým úhlem (90°) (obr.20).

/Délka 9-13 mm. Zbarvení typických jedinců je jednobarevně tmavomodré; u odchylek fialové, černé, zelené nebo hnědé, přičemž v řídkých případech je štít jiné barvy nežli krovky. Hlava silně tečkovaná; pokrytá řídkým světlým chloupkovaním; oči z vnější strany nejsou chráněny lícním lemem. Štít se zaokrouhlenými, jemně žlábkovými okraji a s rovnou lištovou okružbou na bázi; nerovnoměrně hustě tečkovaný. Štítek široký, krátký, zaokrouhlený. Krovky se skoro rovnoběžnými stranami, ramenní zoubky malé; povrch pokrytý dosti hustým silným tečkováním, tvořícím místy příčné vrásky. Spodek těla lesklý, sternity zadečku s dosti hustým přilehlým chloupkovaním. Holeně předních noh se dvěma ostrými většími koncovými zuby a s řadou drobných zoubků; ze spodu holenní lišta zakončena ostrým zubem. Holeně středních a zadních noh štíhlé, pokryté světlými, krátkými chloupky. Kopulační orgán samce na obr.21, 22.

Rozšíření tohoto druhu není celkem jasné v důsledku nomenklatických a taxonomických nedorozumění, týkajících se evropských zástupců rodu *Platycerus* O.F.Müller. Podle posledních údajů obývá *P.caraboides* střední Evropu, severní části jižní Evropy, zasahuje do Balkánského poloostrova; v horách vystupuje do výše 750 m n.m.

V Polsku rozšířený, lokální. Vývojový cyklus trvá

tři až čtyři roky; probíhá v trouchnivějících kmenech lříz, osik, dubů, někdy i smrku a v kořenech lísky. Dospělí jedinci se objevují v květnu v listnatých lesích.

..... *P. caraboides* /O.

-. Tělo větší, délka nejméně 13 mm. Kusadla samců dosti dlouhá, trochu hranatě zakřivená, jejich vnitřní čepelovitá část se šesti trojhrannými zuby; spodní zuby ostré, v čepelovité části oddělené širokým zářezem (obr.23). Kusadla samice dosti dlouhá, zahnutá pod zřetelně tupým úhlem (obr.24).

/Délka 13-18 mm. Tělo lesklé, zbarvení typických jedinců i odchylek jako u předešlého druhu. Kopulační orgán samce na obr.25.

Jedná se pravděpodobně o eurosibiřský druh, avšak jeho rozšíření mimo hranice Evropy je dosud málo známé. Žije v severní a střední Evropě i v horách jižní Evropy, kde vystupuje do výše 1200 m n.m.; je znám z okolí Bajkalu.

V Polsku rozšířený, ale lokální; nalézán v trouchnivějících kmenech buků i jiných listnatých dřevin, ve kterých probíhá vývojový cyklus. Dospělí jedinci se objevují od května do června v listnatých lesích./

..... *P. caprea* De Geer

Zusammenfassung

Autor führt die neue Benennung der beiden in ČSSR lebenden Arten der Gattung *Platycerus* O.F.Müller an und legt in der Übersetzung die Bestimmungstabellen der Arten von STEBNICKA (1983) vor.

Literatura:

Balthazar V., 1956: Fauna ČSR. 8. Lamelicornia I.
-Nakladatelství ČSAV, Praha.

Hürka K., 1975: Die Larven der europäischen Platycer-
us-Arten (Coleoptera, Lucanidae). -Acta ent.
bohemoslov., 72:184-189.

Stebnicka Z., 1983: Klucze do oznaczania owadów
Polski. XIX. 26-27. Lucanidae, Trogidae. -PWN
Warszawa.

Tesař Z., 1972: Doplnky k "Fauně ČSSR-Lamelicornia
I., II." -Časopis Slezského muzea v Opavě,
A-21:73-87.

Adresa autora (Anschrift des Autors):

Josef Suchý, tř.l.máje 103, 320 08 Plzeň

Tab. I.

Platycerus caraboides (L.) - obr.19-22

19.- levé kusadlo ♂

20 - levé kusadlo ♀

21 - aedeagus z vnitřní strany

22 - pouzdro aedeagu

Platycerus caprea De Geer - obr.23-25

23 - levé kusadlo ♂

24 - levé kusadlo ♀

25 - aedeagus z vnitřní strany

(Orig. Stebnicka (1983).)

Tab. I.

